

Vrhunci 2016

Avtor

Melita Forstnerič Hajnšek, Bojan Tomažič, Petra Lesjak Tušek, Rozmari Petek, Darja Lukman Žunec, Nataša Gider

VEČER, petek, 30. december 2016

Brez lokalpatriotskega navijaštva, a vendarle: mariborski umetniki so blesteli na nacionalni in mednarodni sceni v iztekajočem se letu, pa tudi koroški, pomurski, ptujski in celjski

Tone Partljič / Andrej Petelinšek

Tomaža Pandurja ni več. / Robert Balen

Edward Clug / Igor Napast

Karmina Šilec ob prevzemu nagrade Zlata maska / Dimitrij Dubinski

Fortuna Fauvelu ne bo par, projekt Carmine Slovenice 2016 / Dorian Šilec Petek

Oleg Kulik na razstavi Mig 21 v Kibla Portalu / Arhiv Kible

Karmina Šilec - Zlata maska v Moskvi

Mnogi slovenski umetniki so sanjali o njej, nekateri so zanjo že kandidirali, **Karmini Šilec** pa so 16. aprila podelili v Moskvi najuglednejšo gledališko nagrado v Rusiji - Zlato masko. Slovensko vokalno gledališče Carmina Slovenica je "ruskega glasbeno-gledališkega oskarja" prejelo v kategoriji za najboljšo tujo produkcijo, predstavljeno v Rusiji v letu 2015. Zlata maska je ena najuglednejših nagrad na mednarodnem prizorišču odrskih umetnosti, podeljujejo jo v različnih zvrsteh - od drame, opere, lutk, baleta ... Karmina Šilec je prva Slovenka, ki je prejela to vrhunsko priznanje, in nemški režiser Heiner Goebbels za skupni projekt *Ko gora spremeni obleko*. Predstava po motivih rezijanske pesmi *Da pa Čanynu* je na pobudo Karmine Šilec nastala v sodelovanju z nemškim zvezdniškim skladateljem Goebbel som v produkciji nemškega Ruhrtriennala. Od premiere v 2012. je gostovala na uglednih festivalih od Nemčije, Avstrije, Slovenije, Nizozemske, Belgije, Luksemburga, Francije do Poljske, Avstralije. V tujih kritikah so izpostavili, da so Carmine Goebbel su na odru odvzele primat. V medijih je bila v predstavi vseskozi izpostavljena Carmina Slovenica, njene odlične glasbene izvedbe in celostna odrska prepričljivost. Glasbena moč in karizma CS sta najvidnejša parametra predstave, so zapisali tuji kritiki.

Carmina Slovenica je letos odmevno odprla sloviti festival Operadagen v Rotterdamu, kot vabljen a gostja, Karmina Šilec pa je v Theater Basel izvedla predstavo *Fauvel Lojzeta Lebiča*,

v ljubljanski Operi SNG pa septembra prvič projekt Evergreen.
6. decembra je bila izbrana za kulturnico Štajerske po izboru Večera.

Tone Partljič - Prešernov nagrajenec

Prešernovih nagrajencev iz Maribora ni niti za prste ene roke. Leta 1968 je dobil veliko Prešernovo pesnik Janko Glazer. Potem jo je dobil **Drago Jančar** 1993. in lani **Andrej Brvar**. Letos je Maribor spet dobil velikega Prešernovega nagrajenca, pisatelja in dramatika **Toneta Partljiča**. Dogodek, ki se pomni. Ko je letos 7. februarja v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo, je Partljič dejal, da "mu godi, ker je prvi komediograf med nagrajenci".

Partljič je edini sodobni slovenski dramatik, ki je komedijam posvetil večino svojega pisateljskega talenta. V njih se odziva na družbenopolitično dogajanje, a hkrati svoje komične učinke gradi tudi na elementih univerzalne, nadčasovne komike, zato so tudi številne njegove komedije iz preteklih časov žive še danes. Širši javnosti je najbolj poznan po komediji *Moj ata*, socialistični kulak. Slednja velja za najuspešnejšo slovensko komedijo po drugi svetovni vojni.

Partljič je klasik slovenske komedije, saj ga odlikuje izjemno poznavanje komedijskih zakonitosti, je pa tudi mojster proze, saj je objavil več kot dvajset del tako za odrasle kot za mlade bralce. Še zmeraj je v polnem ustvarjalnem zagonu, letos je izšel njegov najnovejši roman *Nebesa pod Pohorjem*.

Partljič je bil tudi v trojici nominirancev za Večerovo kulturno osebnost Štajerske leta 2016.

Edward Clug - teden, posvečen umetniku

Koreografu, plesalcu in umetniškemu vodji Baleta SNG Maribor **Edwardu Clugu** so septembra posvetili dogodek, kot ga ne pomnimo. Po četrto stoletja ustvarjanja v matični ustanovi so mu priredili hommage in odplesali vsak dan po eno njegovo predstavo iz bogatega, mednarodno priznanega opusa.

Pred tremi leti so po vseh prestižnih mednarodnih uspehih organizirali nacionalni prodor s Clugom v ljubljanski Cankarjev dom in prestolnico prepričali s simpozijem in predstavami, kak talent je davnega leta 1991 prišel v Maribor, srečal Tomaža Pandurja, ki mu je ponudil prvo koreografijo v predstavi *Babilon* in se vpisal na evropski sodobnoplesni zemljevid. Potem pa (so)oblikoval kvaliteten, mednarodno pisan kolektiv, ki se lahko kosa z najboljšimi. V Clugu ima mariborski SNG že dolgo svoj najizrazitejši, najbolj mednarodno uveljavljeni brend. 17. septembra so v Veliki dvorani SNG Maribor nastopili plesalci treh najprestižnejših evropskih baletnih hiš, kjer je bil Clug že koreograf: Balet Zürich, NDT 2 (Nizozemsko plesno gledališče) in Balet Stuttgart. Ta baletni trojček je veličastno sklenil retrospektive Clugovih najznamenitejših predstav. Zvrstile so se: kulturni Tango pa Radio in Juliet, Peer Gynt, Pret-a-Porter & Watching Others, Stabat mater & Posvetitev pomladi. Nekatere skozi leta niso navduševale le domačega občinstva, ampak so bile uspešnice tudi na tujih odrih. Clug je bil tudi nominiran za kulturnika Štajerske 2016.

Odšel je Tomaž Pandur

Mag gledališča in lovec na sanje je odšel. 12. aprila se je zgrudil med vajo v gledališču v Skopju, kjer je pripravljaval svojo novo predstavo. Star je bil 53 let. Novica je bila tako neverjetna in nenadna, da ji sprva nismo verjeli, vendar se je kmalu izkazala za resnično: med vajo za uprizoritev Shakespearjeve tragedije *Kralj Lear* je na odru Makedonskega narodnega gledališča v Skopju omagal zaradi srčnega zastoja. Žalostna ironija je, da bi prav letos

septembra po dveh dolgih desetletjih prekinitve spet postavil premiero na domačem odru. Predstava Brezmadežna je v režiji Tomaževe sestre Livie kljub vsemu zasijala na mariborskem odru v vsej lepoti igre **Nataša Matjašec Rošker**.

Paolo Magelli, italijanski režiser, ki ga je prav Tomaž Pandur pripeljal na mariborski oder, je ob slovesu zapisal: "Neverjetna izguba je prizadela evropsko gledališče in na poseben način slovensko gledališče. Tomaž Pandur je bil eden najpomembnejših akterjev našega gledališkega življenja. Umrl je na sceni, kot bi verjetno morali umreti vsi umetniki."

V zadnjem intervjuju za Večer 9. januarja letos pred gostovanjem ljubljanskega Fausta v Mariboru, četrto stoletja po mariborski uprizoritvi Fausta, je dejal o svoji vrnitvi v rodno mesto: "Maribor ima zame več obrazov. Najprej je tukaj srečen in svetel Maribor, ki ga imam rad, poln duha in prijaznih občutij, toplih ljudi, čas pomladnega prebujenja, socialističnega otroštva in odraščanja, ter seveda čas življenja in ustvarjanja v domačem gledališču, čas ustvarjalnega poleta in zanosa, ki je trajno spremenil slovensko gledališče. Drugi obraz je temen in žalosten, zagrenjen in ponižan. Maribor izgubljenih priložnosti, Maribor poteptane evropske prestolnice kulture, ki je za sabo namesto razcveta kulture in umetnosti opustošila mesto in duha ter ustoličila povprečnost in provincialnost in na mestna vrata nabila napis: 'Vi, ki vstopate, vsak up pustite.' Vsakič, ko se vračam v mesto, z vsako predstavo, ki jo odigramo pred mariborsko publiko, vsakič upam, da se bo kaj trajno spremenilo na bolje."

Razstava MIG 21 - Kibla Portal

Med razstavnimi dogodki leta v regiji in državi je bila zagotovo reprezentativna, sveža in prestižna razstava MIG 21 v razstavišču Kibla Portal. Kratica v najaktualnejšem pomenu na obsežni vsemedijski razstavi pomeni tudi migracijsko interdisciplinarno gibanje, številka pa stoletje. Razstava s tem kuratorskim izhodiščem je bila na ogled od 7. oktobra do konca novembra. Bila je ena najboljšežnejših predstavitev domače in svetovne sodobne umetnosti na tem območju. 50 umetnikov se je predstavilo iz domovine, pa tudi Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije, Makedonije, Francije, Nemčije, Rusije, Poljske, Češke, Japonske, ZDA, Mehike, Kanade in Avstralije. Med njimi tudi zvezdniška imena kot Oleg Kulik, Zbigniew Libera, Mladen Stilinović, sloviti ruski kolektiv AES+F, Bureau d'Etudes, Herlinde Koelbl, Raša Tudosijević, Joca Jovanović, So Kanno, Takahiro Jamaguči. Med domačimi pa Mirsad Begič, Stojan Kerbler, Jakov Brdar pa Srđan Živulović ...

Velika razstava je bila prvi dogodek v sklopu še večjega - Risk change - Tvegaj spremembo, v katerem je devet partnerjev, koordinacijo pa je prevzel multimedijijski center Kibla, ki je v letu 2016, ko praznuje dvajset let, dobil doslej največji štiriletni mednarodni projekt, sofinanciran iz EU-programa Ustvarjalna Evropa. Med 112 prijavami so jih izbrali petnajst, Kibla je ena od redkih nevladnih ustanov koordinatoric in razen Grčije edina iz vzhodnega dela Evrope. Kot pravi **Aleksandra Kostič**, predsednica Kulturno-izobraževalnega društva Kibla, je s 1. junijem 2016 pričel teči novi 3 milijona evrov vreden koordinatorski projekt Tvegaj spremembo 2016–2020, ki povezuje deset partnerjev na področju sodobne umetnosti (od Reke, Novega Sada do Marseille, Amsterdama, Leicesterja, Aten, Malte), 25 evropskih pridruženih partnerjev, šest izvenkontinentalnih partnerjev ter sedem največjih prireditev s področja sodobne umetnosti: Transmediale (Berlin), Ars Electronica (Linz), Kinetica (London), Manifesta (potujoča; 2016 Zürich, 2018 Palermo), Beneški bienale, Beneški arhitekturni bienale, Documenta (Kassel).

40 tisoč občinstva nabije elan

Rockovska skupina Happy Ol' McWe- asel iz Maribora je polovico od številnih koncertov letos odigrala v tujini. "Če moram nekako zaključiti leto 2016 s ključnimi momenti za

skupino, bi vsekakor izpostavil, da smo zelo ponosni na zadnji projekt, single Blow, za katerega smo posneli tudi videospot. Prav tako nam bo za vedno ostal v spominu nastop na festivalu Paleo Fest v Švici kjer smo igrali pred Iron Maiden."

Razprodan festival je bil res noro doživetje. "40 tisoč ljudi naredi svoje in nabije elan in vznemirjenost do vrhunca. Med drugimi so na festivalu nastopili tudi Massive Attack, Muse, The Chemical Brothers in drugi. Ne smemo pozabiti tudi na izdajo našega zadnjega albuma Heard Ya Say! na Japonskem pod okriljem založbe Uncle Owen/Tower Records, na kar smo prav tako zelo ponosni," pravi pevec skupine Gregor Jnčič - Moony. Ko se pelješ na koncert in v eno smer porabiš 10 ali več ur vožnje občutiš predvsem davek, ki ga terjajo kilometri, dodaja. "Vendar se na koncu dneva vse poplača, kajti iz leta v leto vse bolj ugotavljamo, da ima skupina Happy Ol' McWeasel resen potencial tudi v tujini." (bt)

Dialogi z Borčičem v KGLU

Koroško je tudi letos zaznamovala plodovita razstavna dejavnost Koroške galerije likovnih umetnosti (KGLU) Slovenj Gradec. V začetku decembra so v galeriji odprli pomembno razstavo, ki bo na ogled še vse do konca februarja, naslovljeno z Dialogi z Borčičem in posvečeno obletnici rojstva umetnika Bogdana Borčiča. V letu 2014 preminuli Prešernov nagajenec je od leta 1980 živel in delal v Slovenj Gradcu in bi lani dopolnil 90 let. Razstava je dialog s štirimi ustvarjalci Metko Kavčič, Petrom Waldeggom, Luko Popičem in Rudijem Benetikom, dopolnjuje pa jo tudi serija fotografij, portretov umetnika v ateljeju fotografa Tihomirja Pinterja in del iz zasebne družinske zbirke.

Postati želijo EPK

Svojevrsten dogodek leta na področju kulture je bila v Pomurju uradna napoved občine Lendava, da bo kandidirala za naziv Evropska prestolnica kulture 2025. Zgodilo se je sredi aprila znotraj še enega velikega dogodka, odprtja razstave grafik špansko-katalonskega slikarja Joana Miroja na lendavskem gradu. Dvojezičnost, večletnost in bogata zgodovina so med glavnimi aduti, ki jih v Lendavi pri tej svoji nameri izpostavljajo, in pa seveda dosedanja vlaganja in napor, da postane to mesto prepoznavno po svoji kulturni ponudbi. Med te sodi sklop razstav Velikani svetovne likovne umetnosti na lendavskem gradu, pri katerih javni zavod Galerija - Muzej Lendava že vrsto let sodeluje tudi z zasebnimi zbiratelji po svetu. Lendavski župan Anton Balažek je ob razglasitvi namere za kandidacijo med drugim izpostavil, da se želi Lendava pri tem povezati z izbranimi mesti v oddaljenosti sto kilometrov od Lendave, torej na Madžarskem, v Avstriji in na Hrvaškem.

Festival Arsana podira rekorde

Ptujski kulturni presežek je tudi letos, tako kot lani, mednarodni poletni glasbeni festivala Arsana. Vlatko Stefanovski in Miroslav Tadić, Josipa Lisac, simfonični orkester iz Strassbourga in Sidharta ter za posladek koncert legendarnih New York Voices, dobitnikov dveh nagrad grammy, so dogodki, ki jim je težko postaviti ob bok kaj drugega iz sicer bogatega ptujskega kulturnega utripa. V devetih dneh se je na dvanajstih prizoriščih mestnega središča zvrstilo več kot 60 dogodkov, na katerih je nastopilo kakih 300 glasbenikov iz vsega sveta. Obiskovalce vseh dosedanjih festivalov zdaj štejejo že v deset tisočicah. Navdušil je letos tudi ansambel Ptujkega mestnega gledališča, ki je na Borštnikovem srečanju dobil lepo bero nagrad. Sploh glede na to, da gre za majhno gledališko ekipo, ki zato ustvarja v koprodukciji z drugimi gledališkimi hišami. (dlž)

Mestu dali nov pečat

Med glasbenimi vrhunci leta v Celju prav gotovo izstopa muzikal Veronika Deseniška, ki je zgolj na predstave na celjskem Starem gradu privabil okoli 10 tisoč ljudi. Ne zgolj zato, ker je to prvi muzikal, posvečen Celju nasploh. Tudi ne zgolj zato, ker je skladbo zanj odlično napisal mladi, komaj 22-letni skladatelj Leon Firšt. Muzikal je namreč uspel združiti organizacije, ki so prej vsaka na svojem bregu poskušale dvigniti nivo kulture v Celju. Mladi Celjani so tako v iztekajočem letu naredili nekaj, kar je poprej bilo videti že skoraj kot misija nemogoče.

Za piko na i je Firšt napisal še verzijo muzikala za simfonični orkester s solisti. Krstno ga je v ponedeljek izvedel Celjski godalni orkester, ki ga vodi Firštov oče Nenad. Veronika Deseniška je tudi v koncertni izvedbi zvenela izvrstno. Zato ni malo tistih, ki komaj čakajo na ponovitve ene ali druge verzije Veronike, ki je Celju dala pečat mesta ljubezni.